

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

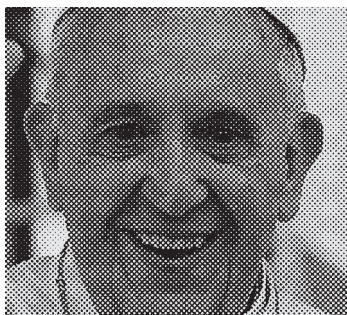
Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

In dit *Intermezzo* staan passages uit een recente toonaangevende religieuze tekst over de ecologische crisis. Hier fragmenten uit *Laudato Si'* van paus Franciscus.¹

Naar een integrale ecologie

[19] Na een tijd van irrationeel vertrouwen in de vooruitgang en de menselijke vermogens, gaat een gedeelte van de maatschappij een fase van grotere bewustwording in. Men neemt een groeiende gevoeligheid voor het milieu en voor de zorg voor de natuur waar en ontwikkelt een oprechte en smartelijke bezorgdheid voor wat er met onze planeet aan het gebeuren is. (...)

[111] De ecologische cultuur kan niet worden gereduceerd tot een reeks urgente en gedeeltelijke antwoorden op de problemen die zich met betrekking tot het verval van het milieu, de uitputting van de natuurlijke hulpbronnen en de vervuiling voordoen.

Het zou een andere kijk, een denken, een politiek, een opvoedkundig programma, een levensstijl en een spiritualiteit moeten zijn die vorm geven aan een bestaan ten overstaan van het voortschrijden van de techniek. Anders kunnen ook de beste ecologische initiatieven uiteindelijk opgesloten raken binnen dezelfde geglobaliseerde logica. Alleen maar zoeken naar een technische remedie voor ieder milieuprobleem dat zich voordoet, betekent zaken isoleren die in werkelijkheid met elkaar verbonden zijn, en de ware en diepste problemen van het wereldsysteem verbergen.

[222] De christelijke spiritualiteit stelt een andere wijze voor om kwaliteit van leven te verstaan en moedigt een stijl van profetisch en contemplatief leven aan die in staat is een diepe vreugde te kennen zonder door consumptie geobsedeerd te zijn. Het is belangrijk aan een oud onderricht gevolg te geven dat in verschillende godsdienstige tradities en ook in de Bijbel aanwezig is. Het betreft de overtuiging dat 'minder meer is'. De constante opeenhoping van mogelijkheden om te consumeren leidt het hart immers af en verhindert ieder ding en ieder moment te waarderen. Rustig iedere werkelijkheid, hoe klein die ook is, tegemoet treden opent voor ons daarentegen meer mogelijkheden voor begrip en persoonlijke verwezenlijking. De christelijke spiritualiteit houdt een groei in soberheid en een vermogen om met weinig te genieten voor. Het is een terugkeer naar de eenvoud die het ons mogelijk maakt stil te staan om te genieten van de kleine dingen, te danken voor de mogelijkheden die het leven biedt, zonder ons te hechten aan wat wij hebben, of treurig te

worden om wat wij niet bezitten. Dit vereist de dynamiek van overheersing en pure opeenstapeling van genoegens te vermijden.

[223] In vrijheid en bewust beleefde soberheid werkt bevrijdend. Het is geen minder leven, het is geen lage intensiteit, maar totaal het tegengestelde. Zij die van ieder ogenblik meer genieten en dit beter beleven, zijn degenen die ophouden hier en daar iets op te pikken en daarbij altijd zoeken wat zij niet hebben, en ervaren wat het betekent iedere persoon en ieder ding te waarderen, leren vertrouwd te raken met de eenvoudigste werkelijkheden en er weten van te genieten. Op deze wijze slagen zij erin onvoldane behoeften te beperken en verminderen vermoeidheid en ongerustheid. Men kan weinig nodig hebben en intens leven, vooral wanneer men in staat is ruimte te laten voor andere genoegens en voldoening vindt in broederlijke ontmoetingen, dienstbaarheid, in het ten volle benutten van eigen charisma, in de muziek en de kunst, in het contact met de natuur, in het gebed. Geluk vereist sommige behoeften, die ons het hoofd doen omlopen, weten te beperken, omdat wij zo beschikbaar blijven voor de veelvuldige mogelijkheden die het leven biedt.

[228] De zorg voor de natuur is een deel van een levensstijl die het vermogen inhoudt om samen in en in gemeenschap te leven. Jezus heeft ons eraan herinnerd dat wij God als onze gemeenschappelijke Vader hebben en dat dit ons tot broeders en zusters maakt. De broederlijke liefde kan alleen belangeloos zijn, kan nooit een compensatie zijn voor wat een ander verwezenlijkt, noch een voorschot op wat wij hopen dat hij doet. Daarom is het mogelijk onze vijanden lief te hebben. Deze zelfde belangeloosheid brengt ons ertoe de wind, de zon of de wolken lief te hebben en te accepteren, hoewel zij zich niet aan onze controle onderwerpen. Daarom kunnen wij spreken van een *universele broederschap*.

[231] De liefde die vol is van kleine gebaren van wederzijdse liefde, betreft ook het burgerlijke en politieke leven en wordt zichtbaar in alle handelingen die een betere wereld trachten op te bouwen. Liefde voor de maatschappij en inzet voor het algemeen welzijn zijn een uitstekende vorm van naastenliefde, die niet alleen de relaties tussen individuen betreft, maar ook ‘macrorelaties, maatschappelijke, economische, politieke betrekkingen’. Daarom heeft de Kerk de wereld het ideaal van een ‘beschaving van de liefde’ voorgehouden. De sociale liefde is de sleutel tot een authentieke ontwikkeling: ‘Om de maatschappij menselijker, menswaardiger te maken, moeten wij de liefde in het maatschappelijke leven – op politiek, economisch, cultureel niveau – herwaarderen en er de constante en hoogste norm van het handelen van maken.’ In dit kader drijft de sociale liefde ons samen met het belang van de dagelijkse kleine gebaren ertoe te denken aan grote strategieën die doeltreffend het verval van het milieu stoppen en een *cultuur van de zorg* aanmoedigen die heel de maatschappij doordringt. Wanneer iemand de roeping van God erkent om samen met de ander in deze maatschappelijke dynamiek in te grijpen, moet hij eraan denken dat dit deel uitmaakt van zijn spiritualiteit, dat het een beoefening is van de naastenliefde en dat hij zo rijpt en zich heiligt.

1 Paus Franciscus, *Laudato Si' / Wees geprezen. Over de zorg voor het gemeenschappelijke huis*.

Vaticaanstad/Poeldijk: Libreria Editrice Vaticana/ Stg InterKerk, 2015.